І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 133. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го ЛИПНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 21, 1964 No. 133. VOL. LXXI.

НА СВІТОВІЙ ВИСТАВЦІ В НЮ ЙОРКУ В НЕДІЛЮ 19-ГО ЛИПНЯ ВІДБУВСЯ ВЕЛИЧАВИЙ І БАГАТОЛЮДНИЙ „УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ". СЛУЖБА БОЖА В УКРАЇНСЬКОМУ КАТОЛИЦЬКОМУ ОБРЯДІ ПЕРЕД ПОЛУДНЕМ ТА ДВА КОНЦЕРТИ ПОПОЛУДНІ І ВВЕЧЕРІ З ТИСЯЧАМИ УЧАСНИКІВ НАДАВАЛИ УКРАЇНСЬКОГО ХАРАКТЕРУ ЦІЛІЙ ВИСТАВЦІ, НА ЯКІЙ У ЦЬОМУ ДНІ ДОМІНУВАЛА УКРАЇНСЬКА МОВА Й УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА.

В ім'я Боже

Преосв. Кир Йосиф Шмондюк

Офіціяльна програма величавого „Українського Дня" на Світовій Виставці в Ню Йорку минулої неділі, 19-го липня, почалася урочистою Божественною Літургією в українському католицькому обряді, яку відслужив у приявності Преосв. Кир Йосифа Шмондюка, єпископа Стемфорду, генеральний вікарій тієї нашої дієцезії, впреп. о. монсіньйор Еміліян Монастирський в співслуженні преп. о. декана Володимира Андрушкова з Брукліна та всч. о. Петра Федорчука з Джамейки. Невелика каплиця Ватиканського павільйону могла помістити тільки дуже малу частину приявних, які великою масою облягали каплицю, слухаючи слів Св. Літургії, передаваних через гучномовці.

УКРАЇНСЬКЕ ПАЛОМНИЦТВО НА СВІТОВУ ВИСТАВКУ

Уже зрана на шляхах, що ведуть на Світову Виставку в Ню Йорку можна було спостерігати багато автомобілів з реєстраційними таблицями зі стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсильванії, Коннектикат, які мали ще наліпки з урочистостей відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні вікопам'ятної суботи, 27-го червня ц.р. Неомильний знак, що подорожні — українці та що вони поспішали на другу велику імпрезу — Український День на Світовій Виставці в Ню Йорку. В інших, публічних засобах транспорту: автобусах та підземній залізниці часто можна було почути українську мову, яку зокрема було чути при всіх входах на Виставку. Згідно з консервативним обчисленням, в усіх імпрезах цього великого Українського Дня на виставці взяло разом участь понад 10,000 осіб, як зважити, що велика на 18,000 осіб відкрита авдиторія фірми Зінґер була на пополудневому, як і на вечірньому концерті щонайменше наполовину заповнена.

НЕБАЖАНИЙ ПРАПОР

Уже на початку зв'язаних з Українським Днем урочистостей аранжери цього Дня звернули увагу адміністрації Виставки, що під час Українського Дня є непобажаний совєтський прапор, який кожного дня підноситься на тій Виставці разом з усіми іншими прапорами Об'єднаних Націй. Адміністрація Вистави сама не могла в цій справі винести будь-якого рішення, але „на всякий випадок" біля того небажаного прапору поставила окрему сторожу, що аж ніяк не була почесною.

СВІТЛЯНІ НАПИСИ ВІТАЮТЬ УКРАЇНЦІВ

Від самого рана на великому павільйоні фірми Зінґер безупину „плинули" світляні літери слів, якими фірма Зінґер англійською й українською мовами вітала українців на Виставці. Українську мову можна було почути впродовж цілого дня на всій великій площі Виставки та по всіх павільйонах. І знову, подібно, як під час урочистостей відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, увагу привертала приявність великої кількости молоді. На Виставці тут і там часто можна було побачити в пестрому одягу якогось „гуцула" чи „козака", але найчастіше дівчину в народному костюмі, чи бодай вишивці.

НЕМИЛОСЕРДНЕ СОНЦЕ

„Український День" на Світовій Виставі в Ню Йорку минулої неділі мав ще одну подібність з величавим Шевченківським Днем у Вашингтоні в суботу 27-го червня ц.р.: немилосердне сонце. Аранжери „Українського Дня" мали деякі побоювання, бо два концерти мали відбутися у відкритому, під „голим небом" павільйоні Зінґера, а метеорологічні станції заповідали можливість дощу. Тим часом, замість дощу, увесь день немилосердно „пражило" всіх гаряче, липневе сонце. Намарно було шукати якої тіні під час пополудневого концерту. Проте, тисячі публіки не думали про себе: думали про виконавців програми, зодягнених у національну ношу, включно з гуцульськими кожушками, що ще в додатку витинали аркана чи інший „запорозький герць" на сцені.

Починається пополудневий концерт

Уже на довго, щонайменше на яку годину перед запowідженим на годину 3:30 початком пополудневого концерту, збудована у формі спортового стадіону авдиторія фірми Зінґер почала заповнюватися тисячами публіки. Точно в означеному часі на велику сцену, на якій були уставлені мегафони, почали виходити в своїх козацьких строях наші „капеляни" — члени Капелі Бандуристів ім. Тараса Шевченка. Зайнявши свої місця, їхні пальці „вдарили в струни" і багато з нас уперше почули пісню про зоряний прапор — американський національний гимн у виконанні українським хором у супроводі бандур. Заніміли розмови на залі, виструнчилися, з піднесеними в салюті до дашків своїх шапок сторожі вистави. Після американського гимну — понеслись у виконанні тієї ж капелі могутні звуки українського національного гимну — „Ще не вмерла Україна". А на вітрі лопотіли прапори: зоряний американський, офіціяльний прапор Світової Виставки по боках і великий, синьо-жовтий прапор посередині. На Світовій Виставці в Ню Йорку...

НІ, ЩЕ НЕ ВМЕРЛА УКРАЇНА!

Під знаком щойно відспіваного гимну „Ще не вмерла Україна" були й дві короткі промови, що їх виголошено на початку концерту. Після короткого привітання, що його виголосив в імені Управи Світової Виставки Директор Днів Національностей Володимир Бакад, перше коротке слово мав голова „Українського Дня" Йосип Лисогір. Привітавши гостей, він згадав про тисячолітню велику культуру великого українського народу, якому по всім Божим і людським законам належилося б одне з перших місць серед вільних народів світу, але який ще й сьогодні, як уже зникають останні сліди колоніяльних імперій, перебуває в народовбивчих оковах комуно - московського імперіялізму. Проте, ще не вмерла Україна, ще не вмерла і не вмре. Одним з багатьох доказів цього може послужити і цей Український День на Світовій Виставці в Ню Йорку. Хоч і в страшній тимчасовій неволі, Україна й український народ живуть і творять все нові й нові вартості, а нащадки того народу на вільній американській землі плекають українські культурні традиції, збагачують ними свою нову, велику і вільну батьківщину — Америку. На цьому концерті будуть продемонстровані не тільки зразки української культури, але й докази української живучости, українськоі невмірущости — говорив п. Лисогір. У цьому самому тоні виголосив свою коротку промову представлений п. Лисогором сідоголовий сенатор ЗДА Кеннет Кітінґ, який — не зважаючи на свої численні обов'язки — завітав на цей Український День та — як годиться при такій нагоді — почав свою коротку промову українським зверненням „Пані й Панове" та закінчив знову ж українським окликом „Ще не вмерла Україна". Не без причини сенатора Кітінґа так завзято напастує в останньому часі совєтська преса, зокрема за його виступ у Сенаті ЗДА у зв'язку з відкриттям пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні. „Україна — велика країна, а український нарід — велика й горда нація — говорив сенатор Кітінґ. Сьогодні та велика нація ще в неволі, але її Тарас Шевченко висловив самонаявну правду: не вмирає воля! Урочистості у Вашингтоні 27 червня і цей Український День на Світовій Виставці в Ню Йорку доказують і переконують, що вже недалекий той день, як Україна буде вільна від тиранії та займе належне їй місце серед вільних народів світу. Ще не вмерла Україна! — закінчив своє слово сенатор Кітінґ.

Йосип Лисогір

Сен. Кеннет Кітінґ

Володимир Бакад

ДЕМОНСТРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Програма пополудневого концерту включала найкращі зразки української культури — української пісні, танку та мистецтва у їх високомистецькому виконанні. У цьому першому концерті Капеля Бандуристів ім. Тараса Шевченка з Дітройту, під диригентурою найбільш кваліфікованого й популярного нашого маестра-диригента Івана Задорожного виконала Д. Бортянського: „Херувимську" з тріо у складі: Юрій Попов, Богдан Коссак та Ілля Косіковський, Кибастого: „Грай, бандуро"; Хоткевича: „Байду" (солісти: Петро Садовий та Іван Самокиш); Потапенка: „Тихесенький вечір"; Гнатишина „Коломийку". Могутньо звучав хор, вперше понеслись звуки українських бандур над цими кількома квадратними милями землі в світовій метрополії в якій сконцентрований, здавалося, ввесь світ. А після концерту бандуристів та на тлі дальшої їхньої музики почалася презентація української народної ноші. Прекрасні літературно - історичні вияснення давала пані Галина Пержак - Сміндак, відома читачам „Свободи" з її постійної „Української Панорами" в англомовному „Українському Тижневику". Вона говорила, а за її словами виступали на сцену, як висококваліфіковані, професійні модельки, дівчата в незрівнянних українських національних одягах поодиноких областей і районів широкої України: Київ, Полтава, Яворів, Городенка, Коломия, Заліщики, Снятин, Борщів, Гуцульщина, як теж стилеві два українські костюми - сукні, в усій своїй красі національної культури були заступлені на цьому під кожним оглядом великому показі. Дівчат, що їх персоніфікували, випроваджували на сцену та відпроваджували із сцени „гуцули". Опісля всі ці дівчата ще легким, ґраціозним кроком продефілювали по великій арені перед публікою. Оплескам не було кінця. Костюми на показ допомогли приготовити п-тво Бражники. Цю демонстрацію української культури та перший концерт закінчили Об'єднані Українські Танцюристи Великого Ню Йорку під проводом маестра Вадима Сулими виконанням двох українських танців: тропотянки та аркана.

Іван Задорожний

Перший концерт Українського Дня на Світовій Виставці в Ню Йорку закінчився, але ще не закінчився Український День.

Другий концерт

Третя й заключна урочистість Українського Дня на Світовій Виставці почалася, як і перший концерт, у велетенському амфітеатрі, о 7:30 вечора. Спека почала спадати. Маси глядачів, переважно українців та американців українського роду, зайняли яких 9-10000 місць. Чимало наших людей, особливо жіноцтва — в українських вишитих блюзочках. Група негрів з цікавістю розглядається навколо, один фільмує дітей з-поміж глядачів: декілька хлопчиків зодягнені у вишиті сорочки, які нашим гостям наявно дуже сподобались. Старша пані в гарній вишиванці, з воєнним українським хрестом на грудях — за допомогу пораненим воякам Української Армії під час Визвольних Змагань, — голосно каже сусідові, що вона не шкодує, приїхавши сюди з Пітсбурґу: її вже захопив перший Український Концерт, що відбувся в „Зінґер Бовл" о 5-ій годині по полудні.

Доки ще не почалась програма, десятки пластунів і сумівців розповсюджували між глядачами пам'ятковий значок про Український День на Світовій Виставці в Ню Йорку та чепурно видану УККА програму.

Затихли тисячні маси глядачів: симфонічна оркестра зайняла місце перед великою сценою. Вставши, віддали ми пошану американському й українському національним гимнам. Повівав вітерець, і український, американський прапори та прапор Світової Виставки повівали в повітрі, навіваючи так багато думок і надій...

Як і на пополудневому, першому Українському Концерті, так і тепер привітав гостей Володимир Бакад — керівник Національних Днів на Світовій Виставці. Після нього з короткою промовою виступив голова Українського Дня п. Йосип Лисогір. Вказуючи на поневолення України та інших націй Москвою, він висловив глибоке переконання, що несправедливість не може довго тривати, що 45-мільйоновий український народ, який створив таку чудову культуру — переможе в боротьбі проти комуністичної тиранії. Свою промову закінчив п. Й. Лисогір українською мовою. Оплесками, що заглушили гурчання гелікоптера, який саме кружляв над площею виставки, подякували глядачі промовцеві та, одночасно, привітали наш знаменитий хор „Думка" і його диригента маестра Івана Задорожного. „Янгольським привітом" Вербицького, а потім чудовою релігійною піснею-гимном Д. Бортнянського розпочалася перша частина „Картин з українського життя", за сценарієм Л. Полтави. Під час співу хору „Думка" в супроводі симфонічної оркестри на велику сцену почали виходити десятки юних танцюристок в українській ноші, із запаленими свічками в руках. Балетна картина, укладу балетмайстра Вадима Сулими, була справді вражаюча красою і глибиною задуму. Дівчата виводили веснянки і закінчили сценою велетенського живого хреста — схилені в поклоні перед Спасителем світу. Хорові співи в супроводі оркестри чергуються з танцями, то ніжно-грайливими, то нестримними, що висловлюють весняну радість, показують красу української душі, високий мистецький смак і, одночасно, обдарованість сотень виконавців.

Оживає славетна Козаччина

Водій, п. Мерил Літепло, між окремими картинами пояснює англійською мовою наступні сцени, знайомить американського глядача вже із славною добою в історії України — Козаччиною. „Козак від'їжджає", „Дума" з опери „Відьма" П. Печеніги-Углицького, в прегарному виконанні молодого співака Романа Осадчука, в супроводі оркестри... — всі точки покриває вдячний глядач оплесками. А коли вийшли й сіли перед сценою наші сиві орли-бандуристи — Капеля Бандуристів ім. Т. Шевченка, то після їх пісень, особливо „Думи про Нечая" — майже десять тисяч глядачів оплесками і, за американським зразком, свистом, тупанням, вигуками висловлювали їм своє захоплення. Схиляється в поклоні перед вдячною громадою ма-

Закінчення на стор. 4-ій

Московські „Известия" лають Конґрес ЗДА за Тиждень Поневолених Націй, хвалять „Вашинґтон Пост"

Як і щороку після проголошення в ЗДА Тижня Поневолених Націй, совєтська преса нервово реагує на цю подію. В органі „совєтов депутатів трудящих СССР" московському щоденнику „Известия", з 15 липня ц. р., чорним шрифтом надрукована репліка під наголовком „Курам на смех". Вона розпочинається такими словами: „В ЗДА відіграється черговий фарс під претенсійною назвою „тижня поневолених націй". Далі зазначено, що 5 років тому Конґрес ЗДА постановив проголошувати цей Тиждень щороку, доки всі поневолені країни у світі не здобудуть свободу і незалежність. Але „Известия" не називають, які саме країни стоять на списку відновлення свободи й незалежности. Совєтський офіціоз пише: „Не Південний В'єтнам і Анголу, не ЮАР і Мазамбік"..., мовляв, хочуть визволяти американці, а „народи, які розірвали з капіталізмом і вибрали собі раз і назавжди соціялістичний шлях розвитку". Газета твердить, що проголошення Тижня Поневолених Націй — це „балаган", що навіть „реакційна преса не приділяє Тижневі місця на своїх сторінках. Московські „Известия" вихваляють вашингтонський щоденник „Вашингтон Пост" за його недавній виступ проти Тижня Поневолених Націй: „Газета реалістично дивиться на речі. Вона розуміє, що в цих обставинах, коли співвідношення сил у світі змінилося на користь соціялізму, ЗДА не можуть накинути вигідні їм порядки народам соціялістичних країн без ризика кинути світ у вир світової війни". Комуністичні „Известия" приєднуються до твердження „Вашингтон Посту", мовляв, американський Конґрес „раболепствует" перед еміґрантами. Совєтський щоденник підтримує „ідею" відомої вже українцям за океаном „Вашингтон Посту" про „перегляд" постанови Конґресу про щорічне проголошення Тижня Поневолених Націй. Надіючись на „закриття" справи, „Известия" в кінці репліки риторично запитують: „До якого ж часу Капітолій і Білий Дім збираються втішати світ своїми безглуздими затіями?"

Президент повідомляє про зменшення дефіциту на $3.6 більйона

Остін, Тексас. — Президент Джансон на пресовій конференції на своїй фармі повідомив про те, що економіка ЗДА так поліпшується, що передбачений федеральний дефіцит на фінансовий рік, що закінчився 30-го червня ц.р. на $11.9 більйона виносить тільки $8.3 більйона. Це сталося можливим тому, що витрати уряду зменшилися на один більйон долярів, а прибутки винесли більше як два рази стільки. Президент хвалив урядовців з урядових аґенцій, які зробили ті ощадності, бож відомо, казав Президент, що „ощаджувати гроші є далеко важче, як видавати". Президент Джансон керується такою економічною і фінансовою філософією, що може бути незбалянсований бюджет, коли число безробітних є вище від 4-ох відсотків. Тепер воно становить коло 5 відсотків всіх робітних сил, тому дефіцит у федеральному бюджеті не є загрозливий для економіки країни. Урядові фінансисти передбачають збальнсований бюджет аж в 1967-му році. Економічна експанзія триває вже 41-ий місяць, що є рекордом під час миру.

● **Федеральне Бюро Інвестиґацій** в найближчих тижнях влаштовуватиме курси-семінарі, в яких вияснюватимуть, як місцева поліція повинна поводитися в тому часі, коли зачнуть здійснювати новий закон про охорону громадянських прав.

37 хлопців піснями, деклямаціями та вправами писувались на закінчення тритижневого табору на Союзівці

Союзівка, Керґонксон, Н.Й. — Минулої суботи, 18-го липня, тут на великій, культивованій поляні серед високих смерек біля віллі „Львів" відбулося в приявності представників Українського Народного Союзу, батьків та гостей Союзівки врочисте закінчення тритижневого дитячо-хлоп'ячого табору, що його цього року вела одна з наших найбільш кваліфікованих учительок-виховниць пані Апольонія Книш, мавши до помочі ще чотири „сестрички" і трьох „братчиків". Табор закінчено багатою програмою самодіяльности, яку відкрила коротким словом пані Книш після того, як 37 здорових відпочатих та обсмалених на сонці хлопців під звуки пісні „Машерують козаченьки" увійшли на площу. Дальше програма включала пісні, вежі, сьолові і гуртові деклямації та закінчилася зворушливою композицією „В честь Тараса Шевченка", під час якої „ми українські малі діти" — як називалася перша точка в цій композиції — віддали пошану Кобзареві України своїми піснями до його слів чи на його честь та своїми деклямаціями його віршів. Закінчено цей виступ піснею „Поклін Тобі, Тарасе", а батьки й гості не могли надивуватись, як це впродовж відносно короткого часу серед дозвілля і відпочинку, можна було дітям засвоїти стільки вміння. Закінчили програму короткими виступами головний предсідник УНСоюзу п. Йосип Лисогір, вказуючи на відпочинково-виховні цілі цих дитячих таборів та дякуючи пані Книш і її помічницям та помічникам за блискучо виконане завдання. Д-р Головінський з Філядельфії в імені батьків висловив вдячність УНСоюзові і його проводові за виявлене також і влаштуванням щорічних таборів для нашої дітвори дбання і турботу за наше майбутнє, ствердивши, що коли б хто мав які сумніви, що Союзівка справді є клаптиком України на американській землі, той міг би переконатись під час подібних виступів і програм, що це твердження відповідає дійсності. На зміну закінченому хлоп'ячому таборові прийшов тритижневий табір для дівчат, що його веде пані Луцька.

Юрій Лаврівський піснями „Веселого Львова" зворушував гостей Союзівки на концерті в суботу

Союзівка, Керґонксон. — Юрій Лаврівський, відомий наш артист з „Веселого Львового Львова", скомпонованими і виконаними ним під час концерту в суботу, 18-го липня, „Піснею про Львів" (слова Едв. Козака), „Табу" (слова Лесі Лисак), „Моя Мати" (слова Лесі Лисак), „Федь з Перемишля" (слова Едварда Козака), „Галицьке містечко" (слова Лесі Лисак), та „Ти вже скапцанів" (слова Олега Лисяка) до глибини душі зворушив не тільки гостей на концерті, але й свого ж акомпаніятора маестра Володимира Генроша, що той після одної з пісень „не видержав", та підійшов до артиста, сердечно його розцілував на сцені. Багато зворушливих споминів, мрій та надій викликали ці легкі, але справді до глибини душі зворушливі своїми мелодіями, як і своїм змістом пісні „Веселого Львова", за які публіка гаряче оплескувала артиста. В програму концерту, крім виступів п. Лаврівського, входив танок „Жнива" у виконанні зодягненої в народній стрій студентки Орисі Пащак, тепер працівнички Союзівки, та „несподіванка" — письменник Іван Керницький в ролі „Гриця Зозулі", що відчитав фейлетон про Союзівку з останнього видання „Лиса Микити", дотепер виправдуючись, що він ані не є, ані не виглядає на „Гриця Зозулю", яким є маестро Йосип Гірняк, а монологи того славного народного філософа пише Едвард Козак. Конферансьє він інж. Базилевський.

Юрій Лаврівський

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Логічний зворот

Первісне пояснювання характеру і висліду минулотижневої конвенції Республіканської партії, як успіху організаційної машини сенатора Беррі Голдвотера, помалу минається. Коли велика частина американської преси, з „Ню Йорк Таймсом" у проводі, далі яскраво і неприховано вороже насвітлює цю конвенцію і номінування Голдвотера на партійного кандидата у найближчих президентських виборах, то починає вже просякати зрозуміння, що сталося це внаслідку глибокого і поважного звороту у світосприйманні цілого одного відламу американського народу. Це відворот від панівного конформізму, від пристосувальности до комуністичних перемог у світі, до бунту проти комуністичної нахабности. Це відворот від запитькування народу фразами про мир і добробут — до вимоги говорити правду про послаблення державного престижу у світі і погіршення відносин між власними союзниками і про зріст доріжні в цій країні і про лячний зріст злочинности.

Пояснювати несподівану й непередбачену перемогу Ґолдвотера на республіканській конвенції, як випадкову і суперечну дійсним настроям в народі перемогу правого екстремізму і заскорузлої реакції — це дуже тенденційне, поверхове спрощування проблеми. Не може бути, щоб „випадково" 883 конвенційні делеґати в першому голосуванні віддали свої голоси на людину, яку комуністична преса обдаровує найгіршими лайками. Не може бути випадковістю, що новий республіканський президентський кандидат у своїй промові, якою прийняв кандидатуру, визнає боротьбу проти комунізму та за волю за найперше гасло своєї виборчої кампанії і найпершу ціль своєї політики, коли б він став президентом!

„... Не потребую пригадувати вам, а все ж зроблю це, що під час демократичних років більйон людей дістались у комуністичну неволю і що їх долю цинічно припечатано ... Тепер республіканська справа вимагає, щоб натаврувати комунізм, як найпершого порушника миру у світі. Насправді, мусимо таврувати його, як єдиного дійсного порушника миру ... Комунізм і уряди, що їх він контролює, є ворогами кожної людини у світі, яка є або хоче бути вільною ... Хочу, щоб це було цілком ясне — не думаю допустити, щоб мир або воля вихопились з наших рук, тому, що не маємо сили або не маємо сильної волі — і це я вам, американці, обіцяю ... Вірю, що мусимо йти поза оборону волі на нинішній день — до поширення боротьби за неї на завтра. Вірю, що комунізм, який нахваляється, що нас погребає, замість цього відступить місце силам волі. І можу бачити в далекій, а все ж передбаченій майбутності обриси світу, який вартний нашої відданости, кожного нашого ризика, кожного нашого зусилля, кожної нашої самопосвяти на цьому шляху. Так, обриси світу, який осяє терпіння тих, що будуть визволені з-під тиранії ..."

Кандидат на президента Америки, який виголошує такі слова у своїй програмовій промові, не робить цього ні випадково, ні з мотивів партійно - виборчої тактики. Це характеристичний вияв цілої атмосфери, яка назріває в частині американського народу, в реакції на легковаження комунізму верствою лібералських інтелектуалів, лібералною пресою і тими офіційними речниками закордонної політики Уряду, яка лякається кожної тіні, що могла б дразнити володарів Кремлю.

Можна критикувати конвенцію Республіканської партії за різні її моменти. Можна не погоджуватись із становищем Беррі Голдвотера в різних справах і таврувати його за різні його виступи в різних часах і нагодах. Але треба ствердити історичний факт, що оце вперше кампанія проти комунізму, як ворога число 1 Америки і світу, стає прапором кандидата на президента ЗДА.

Ініціятива мас і режим

„Варто було б спорудити в Києві пам'ятник Вересаєві або ширше — створити монументальну композицію, узагальнений пам'ятник кобзареві. Він так би пасував нашій столиці", — писав один з читачів у київській „Літературній Україні" з 7-го лютого 1964 року. Редакція наважилася надрукувати побажання, але на тому справа й стала. Немає місця в столиці совєтської України для пам'ятника народному співцеві - кобзареві. Поставили пам'ятник якомусь „героєві громадянської війни" М. Руднєву в Харкові, якомусь Василеві Шишковському в Тернополі, якомусь І. Сацькому в Лубнах, ще й гроші від громадян на ті пам'ятники большевицьким вислужникам збирали. На пам'ятник Остапові Вересаєві, як і на багато інших, Москва накладає вето. Однак, українська спільнота на Батьківщині не позбавлена почуття відповідальности за долю історичних українських пам'ятників і пам'яток. Члени Українського Театрального Товариства, наприклад, з почину відомої артистки Наталії Ужвій, за власні кошти взялися відбудовувати заповідник „Надія" на Кіровоградщині — хату, де жив і працював великий актор і драматург Карпенко-Карий. Товариство виявило, — цитуємо за „Літературною Україною", — що „недобудований досі будиночок, в якому мають розмістити деякі цінні експонати" з історії українського театру.

„Кожен рік на Україні на реставрацію і ремонт історичних і культурних пам'ятників витрачається 300 000 карбованців", — хвалиться начальник Управління музеїв і охорони пам'ятників міністерства культури УССР, Г. Кирилюк, у „Радянській Культурі" з 21-го червня. Під плащем реставрації — закрили Лавру. Реставрують Бахчисарайський палац і навіть Успенський Собор у Києві, зірваний самими большевиками ... Але ще більше не реставрують і навіть не згадують про безліч „розритих могил" на Україні. Багато пишуть у совєтській пресі про різні справи з нагоди 150-річчя народження Т. Шевченка, але не згадують, як у 1930-их роках самі ж комуністи зруйнували чудову церковцю Різдва Христового, де в 1861-му році спочивало тіло нашого Кобзаря, коли перевозили його з Петербургу до Канева. Ніхто не наважиться написати, щоб ту церкву відновити, щоб на відновлення того святого для українців місця держава дала кошти. Експозитура Москви в Україні знаходить гроші для будови пам'ятників Ленінові, але не знаходить їх для утривалення справжніх історичних скарбів.

Таке наставлення, природна річ, мобілізує сили народу, і тому люди за власні кошти творять краєзнавчі музеї, збирають фонди на погруддя Шевченка навіть по селах. Формально це зветься „на громадських засадах". Самовияв власної творчої волі народу — одна з найважливіших тенденцій останніх років. Очевидно, влада відразу ж накидає свої „ідеали", ставить свої вимоги: святкуйте не Купала, а „Свято серпа й молота", ставте погруддя Марксові, Ленінові і т. п. Совєтська преса маскує різними фразами боротьбу, що відбувається — приглушено й закрито — довкола пам'ятників минулого України, минулого й майбутнього. Самочинно виниклим групам „Жайворонків" із студентів Київського університету вже наказує влада виголошувати атеїстичні доповіді, замість збирати наші народні пісні. Але не все можна свідомій людині наказати. Не можна також накидувати безупину народові те, що йому чуже й вороже. Різними циркулярами й без циркулярів окупантський режим в Україні може стримувати, гальмувати прояви творчої ініціятиви українського народу — але не може її задушити. Сама відсутність у Києві пам'ятника кобзарям є вже пам'ятником ганьби Москві, як і намагання позбавити понад тисячолітню Україну історії.

ДЕРЖАВА І ВІЙСЬКО В НІМЕЧЧИНІ

Мюнхен. — Німецький генерал з доби Наполеона І, Клявзевіца, у своїй відомій книзі „Про війну" писав: „Війна, це продовження політики тільки іншими засобами". З цього в деяких країнах зроблено висновок, що військо, тобто особи, які ним командують, мають керувати політикою. Поки військом і державною політикою керує одна і та сама особа, як це було в' абсолютних монархіях (наприклад, за влади Наполеона І і Наполеона III у Франції), та між армією і політичною владою не могло бути конфлікту. В країнах з демократичним устроєм відносини між провідниками армії, генералами і штабами та цивільною владою урегульовано тим способом, що армія є знаряддям політики уряду. В країнах з давньою демократичною традицією генерали починають свою „політичну кар'єру" вже тоді, коли скінчать військову службу. Тоді їм вільно висловлювати свої погляди на політику, виставляти свою кандидатуру на виборах до парляменту чи на президентів, критикувати публічно уряд. „Майори", „капітани", що засідають в лондонському парляменті — це колишні військовики, які вже не вернуться служити у війську, бо вони вибрали собі іншу, політичну професію.

В Німеччині за влади Вільгельма II деякі енергійні генерали мали великий вплив на міжнародну і внутрішню політику держави. Згадати б лише „генерал-квартирмайстра" німецької армії в час першої світової війни — Ериха Людендорфа, що мав часто рішальне слово в політиці німецької імперії. Із його споминів, наприклад, видно, що державний переворот у Києві 29-го квітня 1918-го року зроблено з волі Людендорфа. Людендорф сподівався через повернення поміщикам земельної власности забезпечити немецьку армію харчуванням і для того піддержав акцію П. Скоропадського проти українського республіканського уряду. Після проголошення республіки в Німеччині в листопаді 1918-го року німцям дозволили переможні держави мати військо в числі — 100 000 із вояків -професіоналів (заборонено вводити загальну військову повинність). Генерали, що стояли на чолі цієї армії („Райхсвер") вели свою політику поза парляментом і урядом. Генерал фон Сект умів порозумітися з Москвою, і комуністичний уряд дозволив німцям робити вправи й маневри на території СССР. Коли почала рости партія німецьких фашистів на чолі з Гітлером, то „Райхсвер" не виступила в обороні демократичного ладу і уможливила Гітлерові захопити владу.

Щоб ця історія не повторилася, в конституції Німецької Федеративної Республіки створено уряд „уповноваженого для армії", який має нагляд над політичними настроями у війську і повинен старатися, щоб в армії не ширилася пропаганда проти демократичного ладу. Недавно відійшов на демісію уповноважений для армії адмірал Гас. Він дав до преси заяву, в якій висловив свої сумніви щодо психічного стану армії, власне її командного складу. Є у війську НФРеспубліки офіцери, які хочуть бути „громадянами в уніформі", але є немало таких, що бажали б, щоб армія була „державою в державі". Гас занепокоєний самоізоляцією війська від населення (її командного складу), що нагадує кастовий дух давньої німецької армії з часів Вільгельма II і Веймарської республіки. Між цим офіцерством є поширене переконання, що вояк, як „громадянин в уніформі", не може належно виконувати завдання, якого від нього команда вимагає. Цим командирам більш до смаку стиль давньої пруської муштри та сліпого послуху.

Знавці настроїв серед командного складу німецької армії твердять, що є дві групи у війську: одна — офіцери, що пройшли тяжкий іспит другої світової війни й навчилися критично думати; друга — це вищі офіцери, які вважають, що в армії за диктатури Гітлера все було гаразд, тільки політики скрахували. Цікаво, що з цим поглядом погоджується більшість молодших офіцерів, людей, що вибрали собі військову службу, як професію. Адмірал Гас заперечує політичну небезпеку для демократичного ладу Німецької Федеративної Республіки в даний момент. Німецьке військо є включене в сили армії НАТО і в цьому стані не має повної свободи руху. Але самоізоляція командного складу німецької армії від населення лишається фактом. Може бути, що в цьому грає ролю недостача політичної освіти командного складу. Адже ж у Німеччині у високих школах створено катедри політичної освіти після 2 світової війни, і ще й досі серед інтелігенції поширений професіоналізм: „Я знаю своє ремесло, а політика мене не цікавить" ...

„Уповноважений для армії" (інспектор) не має у війську права команди і не може накладати дисциплінарних кар на тих, що порушують приписи. Його роля у війську більше морального характеру. Його поради і критичні зауваги командний склад може саботувати. Отож, щоб спинити дальший розвиток армії до ролі „держави в державі", потрібні будуть зміни в законі про положення „уповноваженого для армії" в Німецькій Федеративній Республіці.

П. Л.

„Обережно: Євангеліє!"

„Івано-Франківськ... Лікарі Івано-Франківської міської санітарно-епідемічної станції звернули увагу на євангеліє та інші церковні атрибути. З цією метою нещодавно група медиків обстежила зовнішній стан кількох діючих церков міста. Виявлено, що євангелії заражені кишковою паличкою, що може спричинити серйозні шлункові захворювання. Кропила та інші атрибути забруднені стрептококами та стафілококами — збудниками гнійних захворювань". Такою вісткою, надрукованою чорним шрифтом, „Молодь України" з 5 липня намагається відстрашити людей від церкви. Згадані бактерії є завжди в повітрі.

Мих. Килимник

РУМУНІЮ ЛЯКАЄ ДОЛЯ УКРАЇНИ

У так званому комуністичному світі, а найбільше в Москві відчувається справжній переполох. Назовні його намагаються по змозі приховувати, але „на внутрішньому ринкові", між керівниками комуністичних партій чи країн, майже безперервно провадяться різні важливі пересправи, часто й досить енергійні та напружені.

У зв'язку з тривалістю та поширенням конфлікту Москва — Пейпінг, Кремль був змушений кидатися на всі боки аби зберегти за собою першість, домінантність у тому комуністичному світі, і щоб не позбутися свого центрового та провідного становища в ньому. Москва просто з лихоманською поквапністю вже довший час шукає за — єдністю, чи бодай хоч за зговорення комуністичних партій, звичайно на чолі із собою, щоб „так би мовити, спільним фронтом дати бій китайським „розламникам". Особисто Нікіта Хрущов та численні й довірені його відпоручники відбули вже безліч зустрічей з керівниками закордонних компартій, намовляючи їх в усьому підтримувати Москву проти Пейпінгу. Та, виявляється, цього досягти дуже тяжко. На те складається багато зовсім неоднакових причин.

Деякі комуністичні партії відверто підтримують китайців, твердо й рішучо стоять по їхньому боці. Таке спостерігаємо в Альбанії, Кореї, Новій Зеляндії, Північному В'єтнамі тощо. В інших помічається розлам на прихильників двох течій — московської та китайської, навіть подекуди згаданий розлам набрав уже й організаційних форм (наприклад, у Бразилії й Італії). Ще в інших проявляється вагання, в чий бік їм краще схилитися. Є комуністичні партії (Франції, Англії і ін.), які побоюються винести рішучий осуд Пейпінгові, розуміючи, що це послабить комунізм в усьому світі. А що особливо цікаво під сучасну пору, як і на майбутнє, це своєрідна похідна, витворена тим конфліктом. Вона, ота похідна, відчувається в самому СССР і особливо в країнах-сателях.

Сьогодні і китайські, і московські комуністичні провідники один одного наділяють майже тими самими прозвиськами: „розламники", „зрадники", „імперіялісти", шовіністи", „расисти". Москва починає уже прирівнювати китайців до так званих „буржуазних націоналістів". Незадового можна сподіватися влучної і дошкульної для Москви відповіді Пейпінгу на таке обвинувачення. Ще Мао Тсе-тунґ, у розмові з французькою парляментарною делеґацією сказав про Хрущова таке: „Це — другий Адольф Гітлер, і врешті-решт його чекає така ж доля". Ось такими епітетами обмінюються комуністичні „вершини", а поза ними, в одних місцях більше помітно, в інших менше, відбувається, за московським висловом, „броженіє умов" (шумування умів) у не-російських країнах.

Окремо про СССР знаємо, що там з'явились якісь, ближче неозначені „внутрішні китайці". Про них в одній розмові із закордонними представниками сказав особисто Хрущов, про них іноді обережно натякають при зустрічах з чужоземними туристами совєтські вельможі. Нема сумніву, „внутрішніми китайцями" не окрещують Маленкова, Молотова й Кагановича, бо пісня тих уже до кінця відспівана, вони вже викинуті за борт комуністичного корабля. Тяжко повірити, щоб в СССР знайшлася поважніша кількість охочих змінити ярмо Москви на ярмо Пейпінгу. Найкраще під визначення — „внутрішні китайці" попадають особи, опановані відосередніми настроями відосереднім наставленням („Геть від Москви!"). Притокою для цього може бути гостра критика Пейпінгом (зокрема міністром закордонних справ — Чен-І) політики переселювання різнаціональних нарадних мас на цілинні землі і штучного вимішування їх там між собою, колоніяльного становища азійських совєтських „республік", а також відкидання в цілому нової програми комуністичної партії Совєтського Союзу — сучасного видання старого валуєвського „указу". Недарма бо Москва почала у свою чергу обзивати китайців „буржуазними націоналістами".

Та коли щодо СССР, за браком точніших і докладніших відомостей, можна робити лише здогади, то відносно деяких інших європейських комуністичних країн, особливо ж Румунії, маємо вже незаперечні факти докази далеко повнішого вияву згаданої вже раніше похідної від конфлікту Москва — Пейпінг.

Як відомо, Хрущов посилав до Букарешту Миколу Підгорного, щоб він намовляв румунських комуністів змінити їхню лінію. Свого часу керівники комуністичної Румунії не лне не підтримоли домагань Кремлю відносно критики Китаю й Альбанії, але й самі скритикували і домагалися зміни в користь своєї країни московського „економічного пляну" для сателітних країн, закрили в Букарешті російський часопис і клюб, набагато скоротили, а подекуди й зовсім усунули викладання російської мови в навчальних закладах тощо.

За свідченням туристів із вільного світу, в Букарешті багатьом людям відомі подробиці розмови Миколи Підгорного з першим секретарем комуністичної партії Румунії. Він Г. Дедж буквально поставив Підгорного на коліна своєю рішучою заявою, що „Румунія не хоче зазнати долі України". Георгію Деж також мав порушити питання Совєтської Молдавії, не годячись з русифікаційною політикою в ній.

Вийнятково цікавим є офіційний звіт з пленуму ЦК комуністичної партії Румунії, поданий до відома всіма часописами тієї країни. Звіт той розлогий і він вартий окремої статті, коротко ж його зміст зводиться ось до чого:

- Румунська компартія зовсім відкинула поняття так званого „соціялістичного" чи там „комуністичного табору", замість нього вживає вислову „соціялістична світова система". В тій системі не може бути ні „більших" ні „менших" партій та країн, а всі мають однакове значення. До неї румуни, на рівних правах, зараховують себе, СССР, усі сателітні країни, Китай, Альбанію та Югославію. Відмовляється будь-якій комуністичній партії чи потузі мати спеціяльні та надзвичайні права, тобто стояти в проводі над іншими. В звіті читаємо: „... виключним правом кожної партії є встановлювання своєї політичної лінії, конкретних цілеспрямувань та засобів і і шляхів до осягнення намічених цілей ... Взаємовідносини клясових сил в одній чи другій країні, їх розташування, розвиток настроїв мас, спеціяльні зовнішні і внутрішні проблеми якоїсь країни не можуть бути нікому іншому краще і ґрунтовніше відомі, як

Закінчення на стор. 3-ій

„Радянська Україна" про сен. Ґолдвотера і през. Джансона

В офіціозі ЦК КПУ і Верховного Совєта УССР, в київському щоденнику „Радянська Україна" дуже рідко коли друкується коментар на події за кордоном. Очевидно, редакція чекає вказівок з Москви, вони приходять запізно або й зовсім ні, і таким чином ґрунт для коментаря зникає. У числі з 12-го липня несподівано з'явився політичний коментар В. Чорного під назвою „Конкурс мільйонерів". Його коментар вимагав би цілого тому коментарів, щоб наблизити писання до правди. Тут нас цікавить, як характеризує „Радянська Україна" кандидата на президента ЗДА від Республіканської Партії, сенатора Беррі Голдвотера, і що пише про сучасного президента, Линдона Б. Джансона.

„Конкурс мільйонерів" — це виборча кампанія, дарма, що багато з кандидатів, як, наприклад, вчителька М. Сміт чи політичний діяч, кандидат на віце - президента п. Міллер — не були і мабуть ніколи не будуть мільйонерами. Нападаючи на сенатора Голдвотера, „Радянська Україна" додає такі епітети й означення: „біснуватий губернатор від штату Арізона" (хоч він губернатором не був і не є), „вискочка з Арізони", „фаворит американської реакції", „Герострат з Арізони", „арізонський башибузук", „динозавр" і т. п.

Про президента Линдона Б. Джансона: „Критика Джансона завжди льояльна ... Відчувається, що він користується великим авторитетом. Л. Б. Джансон поводиться просто, невимушено; 32 роки перебування в Конгресі і навчили його спокійно зустрічати найскладніші ситуації". „Радянська Україна" називає його „продовжувачем справи" покійного президента Кеннеді.

Так большевицькі „коментатори" намагаються ділити американський народ і його керівників, щоб мутити воду й за океаном. З того коментаря легко вичути також переляк, що огортає комуністів „од Москви до самих окраїн" при згадці про сенатора Беррі Голдвотера.

Федір Дудко

МОЯ МОЛОДІСТЬ

(СТОРІНКИ З АВТОБІОГРАФІЇ)

(4)

— Чого плачеш? Добре знаєш, за кого йдеш. Це ж тобі не хто-будь, а добра людина й заможний козак.

В чому була справа, я не міг тоді розібратися. Чув лише, що Палажка кудись мала відійти від нас. Палажка, побачивши мене, почала гірше плакати, а це заохотило до плачу й мене.

А справа була в тому, що старий багатий вдівець-козак, що жив недалеко від нас, нагледів був собі нашу Палажку й прислав до неї сватів.

Кілька тижнів після того, я фіґурував, як почесний гість і дружко, на весіллі в Палажки. Тілікали скрипки, гудів бубон, люди танцювали. На столі, заставленому різними закусками, стояв посередині коровай, а Палажка, щось тримаючи в руках, підходила до кожного гостя і низько перед ним кланялася. Я сидів на покуті. Кожного разу, переходячи попри мене, Палажка пригортала мене до своїх грудей і міцно цілувала.

Добре пригадую собі також, як я часом приходив потім із мамою в гості до Палажки і як вона щедро обдаровувала мене всім, що могло справити мені приємність.

Вже після того, як Палажка вийшла заміж, сталася зо мною пригода, яка трохи не коштувала мені життя.

Було це влітї. Батько сидів коло відчиненого до саду вікна й читав на голос мамі газету, а мама, слухаючи його, щось в'язала. Не маючи догляду, я з Віктором вискочили в сад. Віктор кудись подався в своїх справах, а я зупинився коло батькової пасіки, що стояла в глибині саду, зацікавлений тим, як „мушки" влітали в дірочки вуликів і вилітали звідти. Мені закортіло взяти тичку в руку й поштурхати нею в дірці. Але не встиг я доткнутись тичкою вулика, як мене миттю обліпили з усіх боків розлючені бджоли. Я скрикнув і впав на землю. Мій крик, на щастя, почула сусідка, що полола щось у своїм городі. Зорієнтувавшись, у чому справа, вона перескочила через тин, що відгороджував наш сад від її городу, і підбігла до мене. Лиця мого, оповідали, не було видно — так його обсіли бджоли. Щоб якось врятувати мене з біди, вона хапає мене з землі, ховає під своєю спідницею і біжить чим-дуж до нашої хати. Доки прийшов на допомогу мені сільський знахар, я вже так спух, що голова моя стала подібна до великого качана капусти. Хтось догадався тоді всунути мені до рота якусь рурку: без того я був би задихнувся. Пролежав тоді я в тяжкому стані коло десяти днів і лише чудом врятувався від смерти. У якій небезпеці я був, може найліпше свідчити хоч би те, що жінка яка мене врятувала від бджіл, мусіла була відлежати кілька днів, не маючи змоги рухати своїми ногами.

Була після того ще одна небезпечна пригода зо мною. Сталася вона в місяці листопаді того самого року.

Мама з батьком кудись поїхали, здається, до Сосниці по закупи, залишивши нас, дітей, під опікою служниці вдома. Щоб ми не вибігали надвір, служниця пороззувала нас і посадила на гарячій лежанці в кухні. На дворі було зимно, стояла ожеледь. Служниця вийшла за чимсь до покоїв, коли я раптом почув далеко за садом церковний спів. Це когось ховали на сільському цвинтарі, що був серед поля за нашим садом. Хм, щоб була нагода подивитись здалека на похорон, стоячи на воротях садової огорожі, і щоб я цю нагоду прогавив?! Тихенько, щоб служниця не почула зіскочив я з лежанки, відчинив двері й шмигнув у сад. Почувши відразу під босими ногами холод льоду, я швидко замісив ноженятами й пустився бігти до воріт. Підбіг і драбинчасто набитими дошками виліз нагору. Ворота звичайно трималися при стовпі, вкопаному в землю, за допомогою накиненої на них петлі з лози. Тої петлі тепер при стовпі чомусь не було. Ворота похилились і під їх тягарем я впав на землю. Щось хруснуло в мені, щось заболіло в грудях, але не було часу думати про дурниці. Я лежав на замерзлій, вкритій льодовою лускою землі й ніяк не міг видряпатися з-під тягару воріт, бо не мав на те сили. Так перележав під ними, аж доки служниця не відшукала мене.

Чи жалувався я потім мамі чи татові на цей випадок? Боронь Боже: адже і я, і служниця дали одно одному слово тримати це в секреті! Чи дістав я тоді перестуду або якесь поламання кісток? Усе обійшлося щасливо, немов би тої пригоди ніколи й не бувало на світі зо мною.

З людей, які часто приходили або приїздили до нас у Шабалинові, добре пам'ятаю представника московської асекураційної компанії „Россія", інтеліґентного й вихованого єврея, який час-до-часу приїздив із Сосниці до батька, намовляючи його заасекурувати в Компанії мою сестру Липу. Батько на цю намову нарешті пристав. Не пригадую вже собі точно, скільки він мусів був річно платити асекурації (здається мені, по 100 карбованців упродовж 18 років). Знаю лише, що Липа на 21-му році життя дістала з Компанії дві тисячі карбованців. Це були великі на ті часи гроші, якщо прийняти на увагу, що десятина землі коштувала тоді на Україні пересічно 100 карбованців.

У часах мого дитинства вже не було в живих ні мого діда по батькові, ні баби. Із величезної родини Дудків, крім згадуваної тітки Олександри Якимовської, я нікого не знав. Чув лише, що той брат або та батькова сестра живе там чи тут, але персонально їх ніколи на очі не бачив.

Тільки згодом, уже коли ми перенеслись до Сосниці із Шабалинова, їздив я пару разів із батьком на Дудчині хутори, де й познайомився із трьома батьковими братами.

Зате дід і бабця з маминої сторони були живі й здорові, і я з Віктором частенько їх відвідували. Жили вони в недалекому від нас селі Карильському, кролевецького повіту, у віддалі лише 18 верств від нашого Шабалинова. Звичайно бабця що-другий місяць приїздила до нас кіньми у відвідини (дід дуже рідко), гостювала один або два дні й потім забирала мене з Віктором із собою до Карильського. По тижневі чи по двох нашого гостювання туди приїздила по нас мама й забирала додому. Так ото ми їздили завжди із Шабалинова до Карильського й назад.

Я дуже любив ці поїздки до Карильського. По-перше, дорогою туди треба було переїздити через два великі села: Нехаївку й Рожественне. Це давало багато нових свіжих вражень. По-друге, ми мали з Віктором у Карильському товариша до забав в особі наймолодшого маминого брата Івана, якого всі називали по-московськи Ванею. Він був лише на три роки старший від Віктора й на п'ять від мене. А, по-третє, мене завжди вабила до себе величезна дідова садиба на краєчку села з просторим домом, широким садом, із ставом, на якому був човен, із лісом за ставами, який називався Кліщировщиною, з великим двором, забудованим амбарами, стодолами, клунями, повітками, хлівами, стайнями, возовнями, кошарами, сажами, колодязями, і з чудовою мальовничою левадою. Садиба мала понад 50 десятин землі — було де попобігати.

Дід Прокопенко належав до стану „крестьян", ба — навіть був колись „крепосним", хоч і займав становище сільського війта. Був добре грамотний, любив багато читати, передплачував московську тижневу газету „Сельскій Вѣстникъ". Дідовим „богом" був Лев Толстой. Тримався його поглядів, хоч до церкви ходив „для годиться" щонеділі й підспівував дячкові на крилосі. Був „гласним" (членом) кролевецького повітового земства. Бороди не запускав, як було тоді в звичаї, а обтинав її ножицями, підстригаючи рівночасно й вуса, які, коли цілувався з нами, дітьми, дуже нас кололи. Убрання носив „европейське", але сорочка на ньому була завжди без краватки. Говорив ломаною московщиною, хоч любив читати Т. Шевченка і завжди, читаючи його, плакав. Не курив, горілки пив лише одну чарку, зате залюбки задивлявся на моденьких дівчат, чого дуже не любила бабця.

ПРОТОКОЛ

нарад Головного Екзекутивного Комітету Українського Народного Союзу, які відбулися в приміщенні готелю Мейфлавер у Вашингтоні, Д. К. в дні 28-го червня 1964 року.

В нарадах взяли участь: гол. предсідник Йосип Лисогір, заст. гол. предсідника інж. С. Куропась і п. А. Герман, гол. касир Р. Слободян і гол. секретар Я. Падох та голова Контрольної Комісії д-р В. Галан і директор Канадійської Канцелярії Богдан Зорич. Наради розпочалися о год. 2-ій по полудні. Обговорено і схвалено наступні справи:

I. Справоздання гол. предсідника.

Гол. предсідник Йосиф Лисогір підмітив, що це засідання відбувається після відкриття пам'ятника з уваги на приявність у Вашингтоні всіх членів Екзекутиви, голови Контрольної Комісії і директора Канадійської Канцелярії.

У свойому звіті гол. предсідник підкреслив задовільну співпрацю всього УНСоюзу, його Відділів і членства з Комітетом Пам'ятника Шевченкові, як у збірці фондів на будову пам'ятника, так в підготові величавого відкриття пам'ятника. Видано окремо 32 сторінкове число „Свободи", в двох мовах, призначене Т. Шевченкові та його пам'ятникові у Вашингтоні. Для вигоди учасників відкриття УНСоюз надрукував мапу Вашингтону та околиці, яку Відділи УНСоюзу роздали учасникам свята відкриття. В голю готелю Мейфлавер влаштовано на час відкриття окремий станок УНСоюзу з виданнями УНСоюзу, зокрема Енциклопедії Українознавства.

Урядовці УНСоюзу інформували численних українців, які оглядали станок, про загально українські справи та про Шевченка і його пам'ятник в Вашингтоні. Екзекутива УНСоюзу вітала вечерою Українських Владик, що прибули на відкриття пам'ятника.

Для достойного відмічення 150-річчя патрона УНСоюзу Т. Шевченка схвалено всені цього року влаштувати на „Союзівці" окреме Шевченківське свято, получене з традиційним Днем УНСоюзу.

Заплянована нарада Статутової Комісії не відбулася з приводу особистих перешкод деяких членів. Підмічувано, як нову дату нарад Комісії Союзовий День. Після дискусії прийнято звіт гол. предсідника.

II. Господарські справи.

Гол. касир Р. Слободян подав загальний огляд господарки УНСоюзу в перших п'ятьох місяцях 1964 року, а зокрема за час від останнього засідання Екзекутиви УНСоюзу, яке відбулося в травні 1964 року. За той час інвестовано в морґеджах $ 100,000 та $ 10,000 в бондах. З дозрілих до виплати, відкликаних та проданих бондів одержано $ 310,219.70.

а. БОНДИ

10m Texas Eastern Transmission Corp. 5% Bonds due 5/1/84	$10,000,00
Дозрілі бонди	
95m Hydro-Electric Power Commission of Ontario, 5% Bonds due May 15, 1964	95,000,00
34m Chicago Eastern Illinois Railroad Co. Equip. Trust 2¾% due June 1, 1964	34,000,00
Продані бонди	
150 State of Louisiana 3% Bonds due March 1, 1971	150,187.50
10m State of Louisiana 3% Bonds due March 1, 1970	10,012.50
Відкликані бонди	
1m Pennsylvania Electric Co., 5¼% due June 1, 1986	1,019.70

Бонди перенесені з Commercial Trust Company, Trust Account, до Chief Securities Deposit Branch, Department of Finance, Ottawa, Can.

100m United States Treasury Bonds, 3½% due February 15, 1990

б. МОРҐЕДЖІ

358 St. Ann's Avenue, Bronx, N. Y.	8,000.00
234 Cottrell Rd., Browntown, N. J.	10,000.00
137 Webster Avenue, Yonkers, N. Y.	9,500.00
225 Manhattan Avenue, Jeresey City, N. J.	13,000.00
1260 So. Fenton Street, Denver, Colorado	6,000.00
7412 Freda, Dearborn, Mich.	5,000.00
Berks County, Pa. (Addl)	3,500.00
460 Avenel Street, Avenel, N. J.	10,000.00
385 Prescott Street, Yonkers, N.Y.	20,000.00
419 Markham Street, Toronto, Ont., Can.	15,000.00

В дальшому гол. касир підмітив, що з кінцем травня 1964 року майно УНСоюзу переступило 29 мільйонів дол., точніше $29,057,494.26. З цієї суми інвестовано в морґеджах $ 7,302,810.76, а в бондах $ 20,217,509.53.

В поточному місяці розіслано дивіденду для 70,349 членів на суму $ 302,576.61. Крім цього, замість виплати дивіденди, звільнено від заплати одномісячної вкладки в Департаменті Молоді тих, які мають забезпеченеві грамоти 1, 2 і 3 кляси. Це звільнення виносить $ 423.26. В цей спосіб цьогорічна дивіденда, виплачена членам досягла суми $302,999.87. Є це 32 з черги річна дивіденда УНСоюзу. Загальна сума дивіденд виплачених УНСоюзом досягла суми $ 3,253,964.30. Обговорено нові подання про морґеджі та інші господарські справи. Після дискусії прийнято до відома справоздання гол. касира.

III. Організаційні справи.

Гол. секретар Я. Падох склав справоздання з організаційних досягнень УНСоюзу за перших п'ять місяців 1964 р. За той час придбано 1,734 нових членів УНСоюзу, в тому числі 388 членів забезпечено акцидентовою грамотою. Внаслідок цього число усіх членів УНСоюзу досягло 83,889 членів. В поточному році помітно зменшилися здобутки постійних організаторів. Дванадцять організаторів здобули за останніх 5 місяців усього 287 нових членів. Видатну участь в цьогорічній організаційній кампанії беруть головні урядовці УНСоюзу, яких здобутки перевищають здобутки постійних організаторів. Шлях до досягнень ювілейної мети 7,000 членів є далекий. Тільки скріплена і постійна праця союзових головних і відділових урядовців, конвенційних делеґатів і загалу членства може довести до виконання наших ювілейних завдань, яких метою є значна розбудова УНСоюзу в його 70-річчя. В часі поміж двома останніми засіданнями Екзекутиви УНСоюзу відбувався ряд окружних зборів та інших союзових імпрез, серед яких слід відмітити союзову вечірку, яка відбулася в Ню Йорку 20 червня цього року. У цій вечірці роздано почесні медалі о. Грушки у признанні заслуг в організаційній роботі в минулому році. 24 союзові діячі нюйоркської округи одержали срібні та бронзові медалі, а секретар 42 Відділу з сусідного Пассейку, Петро Головачук, одержав медалю золоту.

IV. Канадійські справи.

Директор Канадійської Канцелярії Богдан Зорич склав справоздання з діяльности Канадійської Канцелярії та зі своїх поїздок в організаційних справах. Зокрема докладно він з'ясував стан канадійських округ в Торонті, Монтреалі, яку він недавно відвідав і в Вінніпеґу, де він провів місяць часу прикінці минулого року. Усі три округи заплянували на осінь цього року ювілейні союзові свята і всі приготовляють інтенсивну організаційну кампанію, щоб виконати свої ювілейні зобов'язання у відношенні до УНС. Канадійська Канцелярія підшукує відповідного обласного організатора, який мав би завдання поширити союзову організацію на громади, в яких її ще немає та скріпити існуючі союзові осередки.

Після дискусії прийнято до відома справоздання директора Канадійської Канцелярії.

Після вичерпання порядку нарад засідання закінчено о годині 5.30 по полудні.

Ярослав Падох, гол. секретар.

Пам'ятник композиторові М. Фоменкові

(З приводу ненадійної смерті сл. п. С. Литвиненка)

Минає три роки від смерти визначного композитора сл. п. М. Фоменка, діяльність якого за час його життя в Ню Йорку була тісно зв'язана з Українським Музичним Інститутом і Літературно Мистецьким Клюбом, а головно з його головою сл. п. С. Литвиненком. Їх приязнь опиралася передусім на любові до мистецтва взагалі, а українського мистецтва зокрема. Обидва вони були вічно заабсорбовані новими мистецькими творчими ідеями, новими виставками, новими концертами. І хоч їх темпераменти так різнилися, їх заінтересування мистецькі були різні — їх приязнь була глибока і повна взаємного розуміння і пошани.

сл. п. композитор М. Фоменко
(Скульптура сл. п. Сергія Литвиненка)

Коли 8-го жовтня 1961 року ненадійно не стало в живих М. Фоменка, створився комітет із представників передових організацій для вшанування його пам'яті. Постановлено збирати фонди на будову пам'ятника і на збереження його творчої спадщини. Одним із членів комітету став сл. п. Сергій Литвиненко. Він і відразу запропонував зробити проєкт пам'ятника з мистецькою скульптурою - портретом композитора. І ось відійшов від нас і С. Литвиненко. Немов предчуваючи передвчасну смерть останнім часом він настоював, щоб почати будову пам'ятника, хоч повних фондів ще ні було. Він сам зайнявся справою відливу в бронзі погруддя композитора і тільки завдяки тому маємо сьогодні готову головну частину пам'ятника.

Коли велика громада відпровадила сл. п. С. Литвиненка на вічний спочинок на цвинтарі в Бавнд Бруку, гурт музик, відвідуючи при тій нагоді і могилу сл. п. М. Фоменка, рішив приспішити акцію будови пам'ятника, складаючи певну суму грошей замість квітів на свіжу могилу і тим самим сповнюючи бажання покійного Скульптора.

Датки зложили: УМІ в Ню Йорку — 30 дол., УМІ в Нюарку — 30 дол.; по 10 дол. — Т. Богданська, Д. Каранович, Г. Клим, М. Кривокульська, Г. Мирошниченко, М. Шлемкевич - Савицька, Р. Темницька, В. Цісик, Е. Чапельська, О. Чипак.

Комітет Будови Пам'ятника Фоменкові просить всі співочі товариства і поодиноких музик, що виконували твори незабутнього композитора, або брали участь в концертах, чи імпрезах, влаштовуваних сл. п. проф. Литвиненком, скласти свої пожертви на будову пам'ятника Композиторові — створеного нашим великим скульптором сл. п. С. Литвиненком.

Гроші просимо пересилати на адресу „Самопомочі" в Ню Йорку, конто ч. 2515: "Self Reliance" N. Y. Federal Credit Union (Fomenko Fund — No. 2515), 98 Second Avenue, New York 3, N.Y.

Комітет Будови Пам'ятника Фоменкові
Володимир Цісик

РУМУНІЮ ЛЯКАЄ ДОЛЯ УКРАЇНИ

Закінчення зі стор. 2-ої

комуністичній партії тієї самої країни".

Згаданий звіт кількакратно підкреслює „національні та історичні окремішності" „специфічні інтереси" кожної, окремо взятої країни й нації, що живуть під комуністичними режимами. Відтак, твердить провід румунських комуністів, „. . . . не можна допускати ніяких шабльонів, ніякої загальної рецепти для будови соціялізму". Далі, той звіт рішуче відкидає давні й утерті московські твердження про спільну для соціялістичних країн „вітчизну", про країни „старшобратні", „посестри", „синівські", „надрядні" чи „підрядні". Румунські комуністи кажуть: „. . . . ми мусимо творити одну родину, де всі маємо однакові обов'язки, але також і однакові права . . ."

По суті, цей звіт з пленуму ЦК компартії Румунії не тільки заперечує, а й цілком перекреслює і сучасну програму КПСС і всі сталінські й хрущовські настанови й твердження з так званого „національного питання", відмовляє Москві претенсію бути „центром світового комунізму" і центром „вітчизни пролетаріяту всього світу". З московської точки зору, пленум ЦК комуністичної партії Румунії повністю став на рейки „буржуазного націоналізму", „націонал - комунізму" і це своє становище докладно обґрунтував. На конкретному прикладі Румунії маємо не лише повторення, а й дальший, всебічний розвиток того, що в часах Шумського, Волобуєва, Хвильового і Скрипника виникло й піднялося в Україні. Недарма ж Ґеорґію Деж, обговорюючи з М. Підгорним політику московського Кремлю відносно не-російських народів та країн, сказав, що „Румунія не хоче зазнати долі України". До речі, Ґеорґію Деж для цього свого вислову використав найкращу нагоду та можливість, кинувши його в очі одному з теперішніх секретарів КПСС і донедавна першому секретареві ЦК компартії в Україні. Підгорному таки нічого не залишилося більше, як перекліпати очима надзвичайно влучне зауваження, влучну арґументацію керівника румунських комуністів.

Очевидно, не тільки сам конфлікт Москви з Пейпінґом, а й зазначена похідна від нього (можливо, в такій же мірі, як і сам конфлікт), що розповсюджується на не-російські комуністичні партії й країни, змушують Кремль прискорено відбути спеціяльну конференцію з керівниками комуністичних партій з різних країн. За повідомленнями західніх кореспондентів, така конференція мала б відбутися уже найближчими місяцями.

Дуже характерним є факт, що сама Москва, своїми силами та на власну руку, не могла скликати такої конференції, а змушена була вдатися по допомогу до керівника комуністів Юґославії, маршала Тіта. Не вважаючи на демонстративні відвідини Тітом військового цвинтаря у Фінляндії і покладення вінка на могилі та відання чести фінським воякам, які загинули у війні проти Москви, Хрущов мусів запросити Тіта до Ленінграду на спільну з ним нараду в справі скликання спеціяльної конференції компартій світу. В такий спосіб Кремль „проковтнув" фактичне засудження Тітом загарбницько-збройного нападу комуністичної Москви на „капіталістичну" Фінляндію в 1940-му році.

Тіто, після ленінґрадських розмов з Хрущовим, окремо відвідав Букарешт та Варшаву, де мав особисті і, за підкресленням закордонної преси, дружні зустрічі з Ґеорґію Дежом і Владиславом Ґомулкою. При його допомозі Москва вже тепер скликала конференцію партійних керівників різних країн у Варшаві. Поза всяким сумнівом, це буде для неї не легка конференція, бо конфлікт Москва — Пейпінґ почав уже набирати далеко ширшого засягу, явно загрожуючи перетворитися в конфлікт Москви з багатьма іншими не-російськими комуністичними країнами й партіями.

На марґінесі всього цього можемо зробити зауваження, що завзята й безоглядна русифікаційна політика Кремлю, його безперервні твердження про „старшобратство", про „російське море", що нібито заллє все на своєму шляху, валуєвські настанови нової програми КПСС про „стирання" кордонів, меж, національних, культурних, мовних та інших окремішностей починає вже Москві вилазити боком. Російський великодержавний шовінізм, уперто проповідуваний та насаджуваний червоним Кремлем, натрапив на відчутні заборола в самому ж таки комуністичному світі. Сподіваємося, що це для Москви лише перші неприємні „ластівки", лише перші незапашні „квіти", а „ягідки" визріють потім.

Мистецька група молоді „Черемош" в Міннеаполісі, Мінн.

Вже кілька років на терені Міннеаполісу існує 60-членна молодеча мистецька група, що виступає під назвою „Черемош". — Ця група складається з молоді від 6 до 17 років життя і повстала завдяки ініціятиві людей з кол СУМА і ООЧСУ. Завданням її — плекання народного мистецтва, а зокрема народніх танців і пісні серед нашої молоді. Мистецькими керівниками „Черемош-у" є панове Петро Королевич — хореограф і інж. Евген Карпяк — музичний керівник. Немало також причиняється до успіхів цього гуртка організаційний керівник та опікун юного СУМА — Дмитро Мандибур.

На протязі останніх років „Черемош" дав цілий ряд успішних виступів перед своєю і чужою публікою.

Останній виступ „Черемош-у" відбувся 7-го червня в школі св. Константина. Концерт складався з трьох частин. В першій частині виступила група в гарних гуцульських строях, по мистецьки виконуючи Аркан і дві Коломийки. В дальшій програмі виступив жіночий квінтет (М. Свінціцька, В. Ковальчук, С. Павлишин, М. Моцьо, С. Ковальчук), котрий гарно проспівав ряд наших пісень. Друга частина складається з виступу мандолінової оркестри Юного СУМА під керівництвом проф. Р. Ставничого. Гарно одягнені і молоді лиця наших надійних музикантів виглядали імпозантно. В третю частину програми увійшли народні танки з різних земель України — виконані бездоганно. Прекрасні наші строї та по мистецьки виконані танки і пісні зробили на своїх і чужих велике враження.

Мимоволі гордість огортає всіх за такі гарні осяги нашої молоді, котра з запалом і любов'ю вивчає мистецьку спадщину своїх батьків.

Місцева українська громада повинна гордитися цією мистецькою групою нашої молоді, а заразом треба висловити признання її керівникам, членам оркестри та всім тим, котрі чимнебудь причинилися до існування та успіхів цього гуртка нашої молоді.

Треба надіятися, що наше громадянство дасть повну піддержку цим молодим ентузіястам українського народного мисцтецтва. **М. К.**

Київський балет виступатиме в Парижі

Балетна група київської опери ім. Т. Шевченка повернулася в Київ з успішних гастролів у країнах Скандинавії. Чи не єдиним українським танком був „Гопак", все інше — балети з російських опер та закордонні балетні картини. Цей же балет виступатиме 30 листопада в Парижі, а потім у Бельгії й Швайцарії. (За „Радянською Україною" з 10 липня).

Великий день у школі української православної парафії св. Володимира в Эмбридж, Па.

Перший ряд зліва направо: (1) Сандра Л. Марковська, B. A., (2) Джералд М. Іваницький, (3) Мілдред Фетчин, (4) Веч. М. Ярош, (5) Кароль А. Андрус, (6) Бойд С. Белей, (7) Ґандра А. Тукер. — Задній ряд: (1) Стів Б. Слінко, L. D., (2) Сузанна Отерлінґ, (3) Павло А. Куневич, (4) Дженні А. Сімко, (5) Бетті Л. Кульчицька, (6) Мирон Д. Скрабут, B. A. — Випускники, що їх немає на знимці: Вілліям С. Андрус, D. D. S., Дейвід Белл, B. S., Елейн Кутуфаріс, B. A., Річард Дж. Ваґнер. — Увага: Ті випускники, які не мають ступня, закінчили гай скул (середню школу).

Одним із незабутніх днів кожної людини є день закінчення її школи. В американців є звичай святково відзначати ці моменти в життю молодої людини.

В нас ця справа була занедбана, бо давніші емігранти не могли виявити більше уваги цій справі, бо праця за самозбереження, змагання з національною несвідомістю і своїми комунізуючими виродками, виснажували всі можливості і сили. Провід в громадській праці мусіли взяти в свої руки звичайні, з щирим, шляхетним українським серцем, що своїми силами створили те, що сьогодні маємо. Завдяки їхній невсипущій праці, ціла Америка вкрилася сотнями Божих храмів, братських організацій, та виховних інституцій. Були це працівники на церковно-громадській ниві, що робили все, щоб запевнити будучність українства на американському континенті. Їхня праця була дуже складна, але українська витривалість, любов Бога і Батьківщини додавала їм сили і завзяття. З дня на день більшають списки посмертних згадок, про тих ідейних людей без університетських титулів, що відходять втомлені життям і працею, щоб з ласкавих рук Небесного Отця одержати нагороду за сумлінно сповнений обов'язок.

Тому й нічого дивного, що старші іміґранти, зайняті в церковно-національній, організаційній праці, і виснажені економічною депресією, не змогли дати своїм дітям академічної освіти. Багато нашої молоді не мали змоги закінчити навіть середньої школи, бо мусіли шукати праці.

З приїздом нової іміґрації і завдяки зрозуміння ваги академічної освіти для дітей серед другої ґенерації давнішої іміґрації в цій справі в нас покращало. Щораз більше нашої молоді кінчає вищі школи і більшають ряди наших професійних сил.

Наша Православна Парафія св. Володимира в Ембріджі за короткий час свого існування (40 літ) видала багато різних професіоналістів; лікарів, дентистів, адвокатів, учителів, інженерів. В нас є чотири семінаристки і багато молоді, що теж навчається в різних школах.

Цього року закінчення школи в нас відзначено дуже величаво 31-го травня. Університет закінчили шість осіб, а середню школу дев'ять. З цих дев'ятьох з початком нового шкільного року вісім почнуть студії в різних університетах. Лише одна особа вписалася до торговельної школи. Під час Святої Літурґії всі випускники прийняли Святе Причастя, а о. Михайло Ярош, благословлячи їх на новий, твердий життєвий шлях, передав їм від парафії гарний подарок.

По Святій Літурґії відбувся в церковній залі Бенкет, на який запрошено найвизначніших виховників американських середніх і вищих шкіл. Проміньовали обличчя наших ґрадуантів, раділи їхні молодечі серця, як ці наукові достойники гарно висловлювалися про наш нарід. Ми старші раділи своїм дорібком, що його придбали Богові і нашому народові на славу. Ця днина глибоко впишеться в наші серця, і серця наших ґрадуантів. Одна лише шкода, що цю подію не відзначали разом церкви обох віровизнань. В Бога все можливе!

о. Михайло Ярош

Український День на Світовій Виставі в Ню Йорку

Закінчення зі стор. 1-ої

естро І. Задорожний, який диригував Капелею на цьому виступі, вклоняється громаді соліст Ігор Зайферт, який ще раз продемонстрував красу й силу свого голосу та глибочінь трактування теми. А коли наші сумівці, пластуни, студенти, українська й американська молодь українського походження влетіли на сцену в козацьких костюмах, то ми всі наче справді перенеслися в минулі віки, дивлячись на чудовий „Танець з шаблями" О. Омельського. Публіка била браво, коли наші козаки імітували виїзд із сцени на конях, під чудовий спів „Думки" і Капелі Бандуристів „Засвистали козаченьки", в обробці Л. Ревуцького.

Після 10-хвилинної перерви — третя частина „Картин з українського життя": Гуцульщина. Рухливий кінооператор Ярослав Кулинич вже „бере з коліна" хлопців-танцюристів, зодягнених у гуцульську ношу, що виконують танок „Коломийки", під звуки оригінально написаної музики Павла Печеніги-Углицького. Треба сказати, що симфонічна оркестра з диригентом І. Задорожним, хоч не мала багато часу на вивчення нових для неї творів, — була справді на висоті завдання. Багато спогадів, туги за рідними Карпатами не в одному серці викликала пісня „Верховино", у виконанні „Думки" — і скільки ж радости, бадьорости, коли загриміли „Коломийки", а на сцені закружляли пари гуцулів і гуцулок...

Українці створили не лише форкльор

Україна дала світові не лише безсмертний фольклор, — як сказав Водій, п. Мерил Літепло: у четвертій частині Картин відома співачка Міської Опери в Ню Йорку, п-ні Марія Лисогір, виступивши в повній голосовій формі, з великою експресією виконала арію „Бачу" ... з опери „Івасик Телесик" покійного композитора Миколи Фоменка, а потім його ж пісню, також в супроводі симфонічної оркестри — „Любіть Україну", на слова В. Сосюри. Ця пісня зворушує до глибу душі, і тисячі українців, старших і молоді, відчули, як швидше забилося серце від слів: „Любіть Україну, всім серцем любіть — і вічні ми будемо з нею"! Хай це слово про нашу видатну співачку буде для п-ні Марії Лисогір китицею квітів від усіх її слухачів. У кінці цієї частини „Думка" виконала уривок з опери М. Лисенка „Утоплена".

„Щоб це побачити, варто й десять долярів заплатити", — говорить хтось із глядачів голосно. Той середнього віку чоловік не тільки говорить: у його руках „Програма" Українського Дня, на грудях його й дружини — пам'ятковий значок з написом англійською мовою про наш день і зображення мапи України та тризубом. Цей невідомий громадянин прийшов не лише послухати-побачити, а й підтримати реально важливий почин УККА.

Зразок національного балету

У п'ятій частині „Картин" гору взяла Балетна Група Вадима Сулими, показуючи талановито написану ним балетну картину „Заручини". Можна дивуватись, як балетмайстер В. Сулима зміг так здисциплінувати й витренувати свій молодий ансамбль, адже він складений з молоді з різних танцювальних груп району великого Ню Йорку: з Картерету, Гемстеду, „Молодих Танцюристів України", пластових і сумівських танцювальних груп, які із Асторії, Бруклину, Ню Йорку, „Українських Танцюристів" В. Уздейчука. Годі назвати тут усіх виконавців, керівників різних танцювальних груп, навіть усіх солістів, — але усім їм, на чолі з мистцем балету п. Вадимом Сулимою, належить сердечна подяка, яку глядачі висловлювали безконечними оплесками, десятки разів аплодуючи при кожній особливо вражаючій сцені. Балетну картину „Заручини", написану В. Сулимою в Південній Америці і там з успіхом ставлену, — тут ми бачили вперше. Історія майже традиційна: жених-писар, підстаркуватий, але багатий — Роман Петріна — хоче одружитися з красунею Наталкою — надзвичайно талановита солістка Оксана Войновська, яка любить темпераментного, спритного й доброго Андрія — В. Сулиму. Батьки — п-ні Кей Самчик і Володимир Бакад — спочатку сваряться, однак справжня любов перемагає, і все закінчується буревійним танцем сільської молоді. Кожний із солістів створив оригінальний образ, а всі разом показали добру техніку розвинене почуття ритму і красу руху. Балетну картину Вадима Сулими „Заручини" можна назвати українським національним балетом. Гумористичні сцени, якими пересипана вся картина, викликали щирий безпосередній сміх і старших, і молоді; глядачі - діти захоплювалися, звичайно, своїми ровесниками — малими козачками. Також добре виконали свої танці хлопці та свати: М. Брушковський, В. Юрченюк, Р. Петровський.

Під рідним прапором волі

Незабутній мистецький вечір закінчився уривком з кантати „Б'ють пороги" П. Печеніги - Углицького на слова Т. Шевченка, у виконанні хору „Думка", в супроводі симфонічної оркестри. Це було гідне закінчення свята української культури на Світовій Виставці в Ню Йорку, підкреслення, що цей 1964 рік — для нас є Роком Тараса Шевченка.

Даремно увесь день 19-го червня біля прапору совєтської України на одній з вулиць Світової Виставки стояли поліцаї, змінюючи один одного. Даремно хтось думав, що будуть українці скидати той окупантський прапор; справжній синьо - жовтий прапор України повівав у той день гордо й велично, поруч із зоряним американським прапором, у велетенській залі „Зінґер Бовл". Тисячі глядачів будуть напевно довго пам'ятати Український День — показ і тріюмф вільної української культури за океаном. Навіть цим показом ми заперечили прапор окупанта.

Расові заворушення в Ню Йорку тривають вже четвертий день

В НюЙорк. — В цьому місті расові заворушення повторилися і в неділю 19-го липняня при нагоді похорону 15-річного негритянського хлопця, якого застрелив був поліційний офіцер ще в четвер 16 липня. В неділю було 19 поранених, з того 7 від револьверових куль, а решта від каміння, цегли та фляшок, якими негритянські демонстранти кидали на поліцію, деколи стоячи на дахах домів в негритянській дільниці так званому Гарлемі. Майже вся поліція є в стані поготівля. В понеділок мають відбутися наради негритянського населення з діючим посадником міста Скрівейном, який вже видав заклик до спокою. Ці заворушення є наслідком того, що в четвер 16-го липня суперінтендент одного дому біля школи, де відбувалася вакаційна наука в більшості негритянських учнів, зливаючи вулицю, нехотячи пустив був струм води на одного з учнів. Цей учень разом з іншими товаришами почав бійку з суперінтендентом, мавши в руках ножа. Суперінтендент втік до крамниці і потелефонував по поліцію. Надійшов поліційний офіцер поза службою в цивільній одежі і закликав облитого водою до спокою. Але він мав із ножем кинутися на поліційного офіцера, який стрелив і вбив напасника. Від того часу щодня повторюються демонстрації негрів, в яких вже вбито ще одну особу, а десятки осіб були поранені. Число заарештованих виносить кількадесять. Звернулися до губернатора Рокефеллера, щоб дозволив діяти в місті Ню Йорку відділам Крайової Гвардії, щоб привернути спокій.

● **Представники ЗДА і СССР** на Женевській конференції роззброєння проголосили, що вони не могли погодитись щодо способу дальшого переговорювання про атомове роззброєння. Большевики настоюють, що Америка мусить прийняти совєтський принцип, що в першій стадії роззброєння мусять бути знищені всі засоби перевоження атомової зброї.

СЕНАТ ПОЧИНАЄ ПРАЦЮ, ЩОБ ВИРІШИТИ НАЙВАЖЛИВІШІ ПРОЄКТИ

Вашингтон. — 18-го липня всі сенатори - демократи дістали повідомлення, щоб в понеділок 20-травня були в столиці на спільній конференції ,бо треба вирішити, які законопроєкти треба конче схвалити ще в цьому році перед закриттям цьогорічної сесії Конґресу. Сенат має на увазі те, що перед 24-им серпня треба буде припинити працю Конґресу, бо того ж дня почнеться Демократична Крайова Конвенція в Атлантик Ситі, Ню Джерзі. Голова демократичної більшости в Сенаті, сенатор Майк Менсфілд, сказав, що без огляду на виборчу кампанію існують такі законопроєкти, які треба ще тепер ухвалити. Він сказав, що як буде треба, то Сенат мусить працювати ще й у вересні аж до грудня включно, щоб прийняти найконечніші законопроєкти. Між цими законопроєктами він назвав: 1) Палата Репрезентантів вже ухвалила 12 законопроєктів про видаткування федеральних фондів на різні цілі, але Сенат досі прийняв тільки два такі законопроєкти; 2) 5 законопроєктів є в спільній конгресовій конференції, щоб вирівняти різниці в текстах Палати й Сенату. Узгіднений текст законопроєктів вимагає затвердження обидвох Палат. Сюди належать проєкт про харчову допомогу за допомогою марок; видатки в сумі 1.1 більйона долярів на автостради; законопроєкт про побільшення платні федеральним урядовцям на 674 мільйони долярів річно та інші. Дебати про видаткування 3.5 більйона на допомогу закордонним державам мають початися цього тижня в Сенаті. Законопроєкт про 950-мільйонову суму на цілі поборювання вбогости схвалила Палатна Комісія Виховання і Праці ще в червні. Згідно з цим проєктом мали б зорганізувати Корпус Праці, де безробітні юнаки переходилиб вишкіл юнаки переходили б вишкіл ких і сільських районах, допомагаючи їм відбудовуватися. Це був би Внутрішній Корпус, який був би відповідником до закордонного Корпусу Миру.

НҐУЄН ХАН ЗАКЛИКАЄ ДО ВИЗВОЛЕННЯ ЗБРОЄЮ ПІВНІЧНОГО В'ЄТНАМУ

Сайгон. — Прем'єр південнов'єтнамського уряду і головнокомандувач збройних сил Південного В'єтнаму ген. Нґуєн Хан виступив у неділю 19 липня із закликом поширити військові дії проти комуністичних партизанів у Південному В'єтнамі також на Північний В'єтнам, щоперебуває тепер під владою комуністів і звідки південнов'єтнамські партизани одержують постійну допомогу. Промовляв Нґуєн Хан на багатолюдному зібранні в Сайґоні, на якому був присутній також теперішній американський амбасадор до Південного В'єтнаму ген. Тейлор. Промова ген. Хана виразно суперечила в основі настановам політики уряду і командування ЗДА, які не вважають доцільним в теперішній час поширювати війну у В'єтнамі теж і на його північну частину, не бажаючи викликувати цим більшого воєнного конфлікту в південносхідній Азії, і вважають, що найперше треба прочистити від комуністів Південний В'єтнам. У своїй промові ген. Хан заявив, що вимога перенести війну з комунізмом на північ є не тільки бажанням його режиму. Домагаються цього гаряче стотисячні маси втікачів з північного В'єтнаму, які хотіли б повернутися в свої рідні сторони, як також мільйони південних в'єтнамців, які мають свої родини в Північному В'єтнамі і хотіли б з ними злучитися. Війни за визволення Північного В'єтнаму вимагають представники буддистських й католицьких громад, щоб полегшити долю вірних своїх церков, переслідуваних і нищених комуністичним режимом у Північному В'єтнамі. Особливо ж гаряче, за словами ген. Нґуєна Хана, добиваються визволення Північного В'єтнаму широкі маси південнов'єтнамської молоді, в тому студентів, які мріють про об'єднання своєї батьківщини в одній вільній і суверенній державі. В такій ситуації уряд Південого В'єтнаму — заявив ген. Нґуєн Хан — не може залишатися байдужий і мусить започаткувати відповідні заходи, щоб здійснити бажання і вимоги своїх громадян. Маніфестація, на якій промовляв ген. Хан, тривала три години і в ній взяло участь коло 100 000 осіб. Присутній на цьому зібранні ген. Максвелл Тейлор не зайняв ніякого становища в справі вимог ген. Хана, але в попередніх своїх виступах підкреслив, що під сучасну пору ЗДА рішені не поширювати війни на Північний В'єтнам. Відбулася демонстрація в десяту річницю женевського договору, на якому затверджено поділ В'єтнаму на дві частини. Учасники маніфестації демонстрували водночас із цим проти французького президента де Ґоля і його пропозицій замирення у В'єтнамі.

На „Союзівці" відбулися тенісові першості СУАСТ-Схід

Союзовка, Кергонксон, Н. Й. — В суботу і неділю, 18 і 19 липня відбулися тут тенісові змагання за першість Союзу Українсько - Американських Спортових Товариств — делеґатури Української Спортової Централі на Сході ЗДА. До тенісових змагань стануло 19 чоловіків та 4 жінки. Плавацькі змагання не відбулися через мале число зголошених змагунів. В конкуренції чоловіків вже в півфіналах прийшло до завзятих зустрічей, в яких Віктор Герлинський переміг д-ра Володимира Гука, а Богдан Ступницький молодшого Олександра Олинця. Фінальні змагання чоловіків вирішив у свою користь Віктор Герлинський, перемагаючи Богдана Ступницького в двох сетах 6:4 і 6:0. В конкуренції жінок дійшли до фіналу Ірина Купчинська і Лариса Гук. Ця гарна фінальна гра не була однак закінчена, бо при стані 8:8 ще в першому сеті зливний дощ перервав зустріч.

В минулонедільних змаганнях Міжнародної Футбольної Ліґи в Ню Йорку австрійська дружина „Швехатер" перемогла 3:2 португальців клюбу „Ґімарес". В других змаганнях М. Ф. Ліґи на цьому ж грищі Трайборо Стадіону між юґославською одинадцяткою „Червоної Зорі" й грецькою дружиною АЕК з Атен дійшло до сутички між глядачами і суддя був примушений змагання перервати. Авантюра виникла після того, коли юґославська дружина здобула на 71-ій хвилині провадження 3:2 воротами, проти признання яких бурхливо протестували грецькі симпатики, твердячи, що ці ворота були здобуті з офсайду.

Діяльність групи УВАН в Дітройті

„Початки життя у всесвіті" — Доповідь д-ра Антона Шутки, який представив досліди над цією важливою проблемою, що завжди цікавила людей. Питання ставили і взяли участь у дискусії — д-р Софія Парфанович, що виявила найбільше зацікавлення і зрозуміння цієї теми, д-р Ол. Марітчак, інж. А. Худяк, В. Савчук, інж. М. Миколаєнко, інж. Я. Зубаль.

Доповідь відбулася в залі Т-ва „Самопоміч". Проводив інж. Я. Зубаль, що й подав присутнім коротко про наукові студії і успіхи проф. А. Шутки: Високі студії хемії відбув в університеті у Львові та в Техн. Високій Школі в Ганновері, Німеччина, а дальше в унів. Пенсильвенії в Філядельфії, де одержав ступінь доктора філософії в 1959 році. Там був асист.. професором в Деп. Біол. Хемії в Мед. Каледжі в рр. 1959-61 та асист. проф. в Деп. оф Кемістрі в Унів. в Дітройті від р. 1961. Проф. А. Шутка є дійсним членом американських і українських наукових установ, як НТШ і УВАН та був учасником наукових міжнародніх з'їздів, на яких виступав з науковими доповідями; має за собою 18 наукових праць.

„Період Антів у історії України" — доповідь

Проф. Павло Маляр опрацював цю тему, опираючися головно на працях проф. Ярослава Пастернака в його монументальній „Археології України." — Доповідач твердив, що шукаючи слідів початків історії України, не слід опиратися тільки на леґенді про закликання варягів до Києва. Сліди нашої історії сягають далеко в сіру давнину, в 6-те століття і ще давніше. На Україні було тоді сильне плем'я антів, що мало вже тоді державу з добрим державним ладом і упорядкованою адміністрацією. Це й була велика група східньо слов'янських, праукраїнських племен. Занималися вони головно хліборобством, скотарством, гончарством, золотарством, витоплюванням, і обрібкою заліза.

Питання ставили і в дискусії взяли участь: д-р Софія Парфанович, Іванна Кучер, інж. Я. Зубаль, інж. М. Миколаєнко.

Багато цінних і цікавих доповнень дав дир. Ал. Наконечний, який мав опрацьовану подібну тему і дав пізніше доповідь з рамени „Самопомочі".

Доповідь відбулася 22 березня 1964, в залі Т-ва „Самопоміч", 12027 Дж. Кампо вул. —Провадив інж. Я. Зубаль, від Управи Групи УВАН.—

Увага: В доповненні до звідомлення про „5-ту Шевченківську Конференцію", що було поміщене в „Свободі" ч. 116, з 20-го червня 1964, подаємо, що вона відбулася в неділю 12 квітня 1964.

Я. З.

● **У Британії** настав в середу минулого тижня страйк поштарів, — перший за останніх 70 років. Внаслідку, зараз в перших 24-ох годинах в одному обширі Лондону накопичилось 28 мільйонів недоставлених листів. Міністерство пошти звернулось з закликом до населення, щоб не вкидати листів до поштових скриньок, які вщерть повні, та по змозі взагалі стриматись від листування. В Лондоні щоденно розносять к. 20 мільйонів листів.

● **15-річний Деніс Ріфенбурґ**, американський юнак з Портчестеру в стейті Ню Йорк, син багатих батьків, поїхав до приятеля до Швайцарії, але батькам нічого про це не казав. Всів „зайцем" на „Квін Мері" в Ню Йорку і висмикнувся в порті Лондону, після чого слід за ним загинув. Батьки заалярмували британську поліцію та водночас вислали гроші на його поворотну дорогу.

ТАРЗАН, ч. 5269. Тарзан рішається на бій!

Циклоп погодився змагатися з мавполюдом. А тоді зв'язали обидвох в'язнів та вкинули до в'язниці, чекаючи світанку.

— Ви є божевільні! — сумно сказав Дон Мур. — Немає виглядів перемогти цю потвору.

— А може є, — відповів Тарзан. — Але що нам залишається іншого?